

Velehradská pout' v hledáčku StB

Na slavnou velehradskou pout' v roce 1985 vzpomíná dodnes řada poutníků jako na obrovský zážitek, který pomohl tehdejší církvi u nás zvednout hlavu. Zcela jinak tuto událost viděli na opačné straně barikády. Hovoříme o tom redaktorkou Ústavu pro studium totalitních režimů STANISLAVOU VODIČKOVOU.

Jak velehradskou pout' reflektoval komunistický režim? Viděl v ní předem potenciální nebezpečí, nebo ji podcenil?

Nepodcenil. Režim se obával, že na poutní slavnost přijede hodně lidí, a mohly by tudíž nastat protispolečenské provokace. Vynaložil tedy velké úsilí, aby tomu zamezil.

Jak konkrétně?

StB se zaměřila na několik cílů. Především to byli aktivisté skryté církve. Obávala se, že by přes širokou distribuční síť samizdatových časopisů mohli mobilizovat a ovlivňovat věřící. První akce byla proto zacílena na „nelegální“ tiskárny. Při akci SATURN podnikly represivní složky státu čtrnáct domovních prohlídek, při nichž bylo zabaveno deset cyklostylů a proběhlo několik zatčení.

StB dále věnovala pozornost všem známým osobnostem skryté církve, jmenovitě se zaměřila především na Oto Mádra a Josefa Zvěřinu s cílem zamezit jejich „nepřátelské“ činnosti. Kdo jste je znali, víte, že v těchto případech neměla při zastrašování šanci na úspěch.

Dalším cílem se stal kardinál Tomášek, který byl v té době pro režim už takovou oficiální tvář skryté církve a neohroženě vystupoval ve prospěch náboženských a občanských práv. Stát si uvědomoval, že ho těžko může postihnout, proto se zaměřil na jeho dehonestaci před vyslanci Svatého stolce a snažil se ho izolovat od ostatních československých ordinářů a věřících.

Papežský legát kardinál Agostino Casaroli se na velehradské pouti zdraví s věřícími.

Snímek Alexandr Urban

A jak se režim připravoval na samotnou pout'?

Vyvrcholení poutní slavnosti předcházela bezpečnostní opatření, která měla omezit příjezd poutníků. Cestovní kanceláře zrušily bez důvodu zhruba tisíc předem zaplacených zájezdů na Velehrad. Před vlastní slavností se Velehrad ocitl obklopen policejními zábranami v okruhu asi 150 km. Při kontrolách zkoumali příslušníci VB stav auta a zároveň se zcela nezákonně vypyptávali posádky na cíl cesty.

Na Velehradě byly za zdi připraveny k zásahu vodní děla a bezpečnostní složky, ale hrubá síla nakonec nebyla použita. Myslím, že hlavním důvodem byla přítomnost papežského legáta kardinála Casaroliho, před nímž se moc snažila vytvářet dojem náboženské svobody.

Měla komunistická moc ideologický záměr, jak s poutí naložit, jak ji zmanipulovat?

Více než rok před samotnou poutí Předsednictvo ÚV KSČ rozhodlo o její podobě, kterou

chtělo využít k prorežimní propagandě. To se mu nakonec vymstilo, neboť v okamžiku, kdy začal na pouti některý ze státních představitelů mluvit o výdobytcích socialismu, připomínat 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou nebo pouť nazval „mírovou manifestací“, vyprovokoval hlasitý nesouhlas a piskot věřících. Poutníci v odpovědi skandovali hesla: „My chceme papeže!“, „My chceme náboženskou svobodu!“

Byli vládnoucí komunisté zaskočení tím, co se tam odehrálo? Jak to zpětně hodnotili?

Ten den zažila státní moc opravdové fiasko. Při vyhodnocení si režim kladl otázky, jak mohlo přijet na pouť tolik lidí, když slavnosti kladl tolik překážek. Jak to, že přišli v takovém množství na náboženskou pout', zatímco na své propagované akce nemohou lidi dostat? Kde se vzala všechna ta mládež, která měla být podle plánu ateizace společnosti již dávno bez

víry? Nejvíce je však vyděsila schopnost skryté církve mobilizovat věřící z celé republiky. Sami nakonec tuto akci vyhodnotili pro stát jako nebezpečný precedens: „Církev demonstrovala svou sílu proti státu a odešla posílena pro organizování dalších akcí.“

Přijal režim opatření, aby se to přišťe neopakovalo? Byly i postihy?

StB natočila záznam z pouti a pořídila množství snímků poutníků pro pozdější identifikaci. Vyhodnocení celé akce trvalo poměrně dlouho, teprve začátkem roku 1986 se rozjízďe domovní prohlídky, zastrašující výslechy, trestní obvinění, vyhazování ze zaměstnání, šikana ve školách, odnímání státních souhlasů s výkonem duchovní služby atd. Režim už sice mlel z posledního, ale to v té době ještě nikdo nevěděl.

JAN PAULAS

SALESIÁNSKÝ VELEHRAD

OSLAVY DVOUSTÉHO VÝROČÍ NAROZENÍ DONA BOSKA

Sobota 8. srpna 2015

11:00 Slavnostní mše svatá
Celebrouje biskup Karel Herbst

14:30 Koncert
Josef Špaček st. a jeho rodina

15:45 Přednáška P. Pavol Grach, SDB
Téma: Don Bosco píše svým dětem.
Synové píší o svém otci.

Workshopy, přednášky, program pro děti, ...

19:00 Narozeninový galavečer
aneb vše nejlepší Donu Boskovi

20:30 Koncert Pavla Helana a Prague Cello Quartet

Pátek 7. srpna

18:00 Mše svatá
Celebrouje provinciál P. Petr Vaculík

20:15 Vigilie

Neděle, 9. srpna

10:00 Mše svatá
Celebrouje P. Josef Nuzik gen. vikář

Více informací na www.sdb.cz/200

Příjezd na Velehrad autem bude značně omezen. Sledujte aktuální informace na webu.

Becchi 1815
Rodiště Dona Boska

Don Bosco přijede na Velehrad

Vrcholem oslav 200. výročí narození apoštola mládeže, svatého Jana Boska, bude Salesiánský Velehrad, který se uskuteční měsíc po oslavě věrozvěstů – v srpnu. Více prozradí salesián P. ZDENĚK JANČÁŘÍK.

Co všechno je připraveno?

V pátek 7. srpna večer se budou z různých částí Čech, Moravy a Slezska sjíždět skupiny poutníků. Program je zaměřen především na společenství Salesiánské rodiny, na animátory, zaměstnance salesiánských domů, středisek a klubů mládeže. V šest hodin večer povede večerní úvodní mši provinciál salesiánů P. Petr Vaculík. Po večeri se sejdeme v bazilice a prožijeme vigiliu, při níž chceme poděkovat za salesiánské povolání k apoštolátu mezi mladými lidmi. Budeme také prosit o pozhnání do dalších let – v roce 2017 totiž oslavíme devadesátiny příchodu do naší vlasti.

V sobotu bude vrcholem oslav slavnostní mše svatá pro všechny přátele salesiánského díla. V 11 hodin, tedy před obědem, ji bude ce-

lebrouvat spolu s dalšími biskupy pražský světec biskup Karel Herbst. Před mší zazní nově zkomponovaná salesiánská hymna. Na tuto mši zveme všechny přátele díla Dona Boska, slavnost je skutečně otevřená všem lidem dobré vůle. Následuje oběd a poté pestrý program. Slovenský salesián Pavol Grach bude mít odpoledne na pódiu pro zájemce o salesiánskou spiritualitu zasvěcenou přednášku o díle našeho zakladatele. Na večer plánujeme „narozeninový galavečer“, při němž nám zahrají „vládní písničkáři“ Pavel Helan a po něm známý soubor Prague Cello Quartet. A po koncertě se bude jistě dlouho slavit hluboko do noci.

Pro koho je akce určená?

Sobotní Salesiánský Velehrad skutečně nebude akcí pro zasvěcené, ale půjde o otevřenou oslavu pro přátele Dona Boska v nejširším slova smyslu. Zveme proto věřící i z nesalesiánských farností, mládež, rodiny s dětmi, vychovatele, kněze i biskupy – zkrátka všechny, kteří nám fandí a sdílejí s námi naše zaměření na práci s mládeží.

A proč právě Velehrad?

Slavné poutní místo zvolili záměrně, protože je blízko našeho prvního salesiánského domu ve Fryštáku u Zlína, kam salesiáni přišli v roce 1927. Když jako salesiáni jezdíme společně na pouť, pak na mariánská místa Svatý Hostýn a Velehrad. Pro větší akci je Velehrad mimořádně příznivý také proto, že je tam výborné zázemí pro velké poutě a shromáždění.

(red)